

JUBILEUMSBOKEN ER ENDELIG HER – SE SISTE SIDE

GREVLINGEN

MEDLEMSBLAD | NATURVERNFORBUNDET I OSLO OG AKERSHUS (NOA) | NUMMER 2 | 2014 | 33. ÅRGANG

100 ÅR
NOA 1914–2014

Naturvernforbundet
i Oslo og Akershus

AKTIVITETSKALENDER

VELKOMMEN til spennende turer og interessante foredrag i jubileumsåret 2014 (2. HALVÅR)

ONSDAGSFORUM

Sted og tid: Mariboegs gate 8, Miljøhuset, 5. etasje, kl. 18.00 – 20.00
Hovedfokus: Hva er naturvern?

- 22.10.2014** **Hva skal vi med naturen?** Innleder: Dag Hessen, UiO
- 05.11.2014** **Naturmangfold – Begrunnelse for naturvern?** Innleder: Klaus Høyland, UiO
- 19.11.2014** **Stillhetens verdi.** Innleder: Nils Faarlund
- 03.12.2014** **Naturen som et abstrakt fenomen.** Innleder: Filosof Arne Johan Vetlesen

ONSDAGSKVELDSTURER | Nærturer til NOAs seire

- 27.08.2014** **Tur til eventyrskogen ved Trollvann**
Turledere: Gjermund Andersen og Bjørn Einar Sakseid
- 10.09.2014** **Sykkeltur til fredede trær i området nordre og vestre Aker**
Turleder: Gjermund Andersen, NOA
- 24.09.2014** **Historisk vandring til Bygdeborgen på Skaugumsåsen**
Turleder: Jan Martin Larsen, lokalhistoriker
- 08.10.2014** **Tur til Stubberud skogpark - En framsynt gave**
Turleder: Tom Eikeli

SØNDAGSTURER | Dagsturer til NOAs seire

- 15.06.2014** **Tur til Spålen-Katnosa - NOAs største markaseier**
Heldags fottur til en av NOAs største seire i Markaarbeidet. Storskog, villmark og sjeldne arter, men også kulturminner og lettgånge eventyrskoger.
Turleder: Gjermund Andersen, tlf: 95226402
Oppmøte: Grorud T kl 10.00. Avreise med biler til Sinnervelta.
Påmelding via telefon eller e-post til noa@noa.no. Si fra om du kan stille med bil ved påmelding.
- 31.08.2014** **Tur til «Den gamle mester» og Vassfaret**
Det vil komme mer informasjon om denne turen. I forrige utgave av Grevlingen kunne dere lese om «Den gamle mester» i første del av Bredo Berntsens «Historien». I denne Grevlingen og del to av «Historien» kan dere lese litt om Vassfaret. Det står også om Vassfaret i jubileumsboken.
Turleder: Susanne Lemmingsen
Påmelding via telefon eller e-post til noa@noa.no. Si fra om du kan stille med bil ved påmelding.
- 14.09.2014** **Tur til Skotjernfjell - der norsk skogsertifisering startet**
Turleder: Gjermund Andersen, NOA
- 28.09.2014** **Tur til Gaupsteinsmarka - en viktig lokallagsseier**
Turleder: Stein K. Martinsen
- 12.10.2014** **Tur til kommuneskogene, med et skogbruk slik vi liker det**
Turleder: Knut Johansson, Bymiljøetaten
- 09.11.2014** **Tur til Nordre Øyern naturreservat og våtmarkssenter**
Turleder: Mette Sperre, Naturvernforbundet Fet

VED SPØRSMÅL TA KONTAKT MED NOA 22 38 35 20 ELLER TURLEDER

GREVLINGEN

Medlemsblad
Naturvernforbundet
i Oslo og Akershus (NOA)
Maridalsveien 120
0461 Oslo

Telefon 22 38 35 20
noa@noa.no
www.noa.no

Bankgiro 1280.05.02347

Redaktør:
Tonje Schou Teigland
920 28 149
tonjesteigland@outlook.com

Forsidebildet:
Foto: Espen Nordhagen

© Naturvernforbundet i Oslo og Akershus 2014
All tekst i artiklene kan fritt gjengis med referanse til Naturvernforbundet i Oslo og Akershus' kvartalskrift Grevlingen, årgang, nummer, artikkelforfatter og artikkel. Fotografiene skal kun kunne gjengis etter innhentet tillatelse av fotograf og Grevlingens redaksjon.

ISSN 0803-6357

BLI MEDLEM
GI NATUREN EN STEMME

MEDLEMSKONTINGENT:
Hovedmedlem: 390,-
Familiemedlem: 450,-
Student: 175,-
Pensjonist: 175,-
Kontoret på Vøienvolden er åpent mandag, tirsdag og torsdag, kl. 10–14.

Grevlingen blir trykket på 100% resirkulert papir og er miljøvennlig produsert og derfor svanemerket.

Trykk: IT Grafisk
Opplag: 5.200

LEDER

Hvorfor er det ikke naturlig å velge naturlig?

Jeg har lagt merke til at noe av den økologiske maten vi kjøper på butikken har merkenavn som for eksempel go-green eller goeco. Det får meg til å lure på om vi ikke allerede er økologiske og grønne til å begynne med.

Jeg tenker at dette kanskje er med på å fremstille økologisk mat som en særinteresse for de spesielt interesserte. At det betyr forandringer for identiteten og selvbildet hvis man kjøper økologisk mat. Fordi «going green» står i kontrast til å fortsette med «alminnelig» mat og «vanlige» gulerøtter. Men for alt vi vet så er det maten som endrer noe med oss fra et utgangspunkt som opprinnelig er økologisk. Hvis merket hadde vært staygreen og stayeco, så hadde jeg bedre skjønt alvoret i å kjøpe kjemisk sprøytet gulrøtter. For det er faktisk det forbruker valget jeg tar når jeg plukker ned gulrøtter fra hyllen som ikke er økologiske.

Hvis noen hadde sagt det på en annen måte, med andre ord, som for eksempel: «Ville du kunne tenkt deg å kjøpe dette salathodet som er kjemisk sprøytet eller dette salathodet som ikke er det?», så er det vel de færreste som ville valgt salathode med plantevern-middel. Det å sette ned foten og kreve kjemisk sprøytet mat er det vel ingen som har tenkt til å gjøre, tror nå jeg. Jeg tror at vi forbrukere noen ganger kan glemme at vi tar et viktig valg når ting blir vane og rutiner. Hvertfall kan jeg gjøre det.

FNs rapport om virkningene av klimaendringene, publisert den 31. mars, dokumenterte at klimaendringene fører til lavere matproduksjon. Det gjør det kanskje mer virkelig, det at klimaproblemene ikke «bare» viser seg i katastrofevær og temperaturøkninger, men at

det er en fare for at vi sulter ihjel.

Disse problemstillingene vil du kunne gruble mer på videre utover i bladet. Flere av denne utgavens bidragsytere er på forskjellige måter forkjempere for nettopp mat. De vil få frem hvordan matjord og matproduksjon er en del av naturvernet.

Jeg er redaktør for NOA på Facebook også. Gjerne be venner og kjente, foreldre eller barna, om å like siden vår. Det er oftest litt enklere stoff som blir publisert der, av hensyn til kanalens natur, men det er like viktig å nå naturvernere elektronisk som i print. Det fungerer sånn på Facebook at hvis dere klikker «liker» på innleggene mine, så når de fler mennesker. Facebook kan bli brukt til mye bra. Det har rundt om i verden samlet mennesker som er opptatt av at noe må endres, eller selvfølgelig, bevares.

Tonje Schou Teigland, redaktør

INNHOOLD

- I hundre
- Lat meg gjera som tordivelen
- Markeringen
- Den gravende grevling
- Økologisk mat på alle naturverners fat?
- Miljøfestivalen 2014
- Naturvern i hverdagen
- Historien
- Grønt sitat
- Hva du kan gjøre!
- Bokspalten
- Sett og Sakset
- Jørgen Stubbesitter
- Lokallagene

Tonje Schou Teigland.

Foto: privat.

Grevlingen gir seg ikke, men forsvarer innbitt sin region. Grevlingen biter seg derfor fast og slipper ikke tak før hensikt og mål er nådd. Dette er også NOAs oppgave.

I hundre

Ja, så har vi rundet de første hundre. Feiret med brask og bram på stiftelsesdagen, med 100 gjester på Nordre Skøyen hovedgård.

Mange hyggelige ord ble foreningen til del. Og ved en slik anledning gis det også anledning til å skryte litt av innsatsen gjennom alle disse årene, og det vi kan kalle foreningens filosofi og varemerke. Og siden vi er i gang med å utvikle organisasjonen, og med å utarbeide «NOAs syn» på diverse tema (se: Hva du kan gjøre! i slutten av bladet. Red. kom.) og i tillegg skal i gang med en vedtektsrevisjon, kan det kanskje ha nytte å oppsummere dette, også for Grevlingens lesere.

Leser man historien om NOA er det første som slår er at foreningen er en ansamling av våkne varslere, med stor innsikt, og mot til å si fra. De har også hatt pedagogisk innsikt nok til å forstå at det overordnede budskapet må deles opp og gjøres konkret, slik at det angår oss i dagliglivet. Der har NOA og lokal-lagene vært gode, enten det gjelder konkrete saker eller overordnede prinsipper og kamp for bedre regelverk.

Et annet kjennetegn i samme retning er vår lokale forankring. Naturvernforbundet er i hele landet, «over alt», og kan derfor fange opp mye av det som rører seg av miljøutfordringer, angriper det lokalt, men også søke generelle prinsipper og holdninger ut fra konkrete, lokale eksempler.

Til tross for at Naturvernforbundet framstår som «foreningen mot alt», er det ingen som prøver å ta fra oss at vi gjør jobben ut fra kjærlighet til natur og idealisme. Vi ønsker at kloden og nærnaturen skal overleveres i minst like god stand til etterkommerne, som den naturen vi har fått i arv. Og selv om mange bestrider vår fagkunnskap,

Fotografie: Schreie Teigland

er det overraskende ofte vi med stolthet kan snu oss og se på utspill og synspunkter vi fremmet for noen år siden. Idealisme og faglig styrke er en god kombinasjon!

Ofte er ikke tiden moden for våre synspunkter. Da er en viktig egenskap utholdenhet; aldri gi opp, men gjenta og gjenta inntil vår livsanskuelse vinner fram. Ofte tar det fryktelig lang tid, men ved vår stahet har vi vunnet mange seire.

Sist men ikke minst har vi stor styrke i det at vesentlig av foreningens arbeid skjer frivillig, i fritiden. Det gir en legitimitet i et stadig mer profesjonalisert samfunn. Frivilligheten er ikke gratis, den krever at vi bruker mer tid, at vi stadig må engasjere nye mennesker inn i samspillet som allerede finnes, og man må tåle diskusjoner ut fra et mangfold av livserfaringer og holdninger. Men det som kommer ut i den andre enden er hel, tettvokst ved. Det er de frivillige og tillitsvalgte som er Naturvernforbundet.

Disse egenskapene gir oss styrke. Samtidig makter vi ikke alt. Vi må også prioritere ut fra noen kriterier. Våre valg, så langt, er basert på to pilarer: At vi bare skal drive med saker som engasjerer frivillige til aktiv innsats, og at det

Gjermund Andersen taler til gjestene på 100 års markeringen.

skal være saker der vi greier å definere en egen rolle, slik at vårt arbeid kan utgjøre en forskjell.

Hvordan vi greier å forvalte den posisjonen vi har oppnådd i samfunnet så langt, avhenger i stor grad av hvilke veivalg vi foretar i forhold til den identiteten vi har og den rollen vi ønsker å spille. Og det gjelder uavhengig av hvilke saker som til enhver tid prioriteres.

Jeg håper på at flest mulig av våre lokallag, arbeidsgrupper og medlemmer blir med på jobben med å forme NOA til et godt og nyttig verktøy for naturvern-saken også i de neste hundre år!

Tanumplatået i Bærum

«Det blir ikke gammeldags å spise mat tre ganger om dagen». Dette kjente sitatet fra Sigmund Kvaløy Sætreng er det sjelden vi blir minnet på, i all vår velstand. Men muligheten til å gjøre nettopp det, er ingen selvfølge. Nedbygging av den beste matjorda, importert kraftfor til kjøttproduksjonen og avhengighet av olje, kunstgjødsel og sprøytemidler gjør at vi nordmenn vil få

det stritt, dersom den globale handelen med mat og innsatsvarer skulle få problemer. Og med klimaendringer er det ikke usannsynlig at vi kan få uår, hvor produsentlandene først og fremst må ivareta egen befolkning.

Jordvern er en viktig side av naturvernet. Å opprettholde mengde og kvaliteten av matjord er avgjørende for matvareberedskapen, og på den måten blir jordvern en del av den store kabalen som heter arealforvaltning. Både jord, skog og verdifulle biotoper bør fortsette å være nettopp det, og ikke byggegrunn.

Det største presset på matjorda er i vekstregioner, som f.eks. Osloregionen. Myndighetenes ukritiske planer om å skaffe plass til alle de hundretusener som forventes å flytte hit, bidrar til et enormt arealpress for ny byggegrunn. Dersom ikke myndighetene lykkes med å innføre en samordnet areal- og transportplan som er bindende for alle kommuner, vil presset på dyrka jord, på Marka, på grønne lunger bli sterkere og sterkere.

Jordvernet og naturvernet har mange felles interesser i å bevare produksjons-

Kulturlandskap

grunnlaget. Fra naturvernhold arbeider vi også ut fra et annet bevaringsperspektiv. Kulturlandskapet inneholder også andre kvaliteter, som gjør det enda viktigere å unngå nedbygging: bevaring av biologisk mangfold og opplevelsesverdiene i intakte kulturlandskap.

Det er ikke bare nedbygging som truer den tredjedelen av artene på rødlista som hører hjemme i kulturlandskapet. Det er gjerne i de mest ekstensive driftsformene vi finner flest arter, åkerholmer, slåtteeenger og naturlige beiteenger. Igjengroing av vanskelig drevet jord og oppdyrking av de gamle natupregede biotopene er opplagte trusler mot denne delen av mangfoldet.

NOA har gjennom halvparten av foreningens historie arbeidet med å få sikret Tanumplataet i Bærum. Dette er et godt eksempel på utfordringene. Her ligger mange av de eldste gårdene på denne siden av fjorden, med varm, næringsrik og lettdrenert jord, og et godt klima. Ikke rart at mange av gårdene her er blant distriktets antatt eldste.

Men området ligger også farlig nær den raskt voksende Bærum-byen. På 1960-tallet var det snakk om å bygge et nytt Bærum sykehus, og ett av tomtealternativene var på Tanumplataet. På slutten av 80-tallet truet utbygging av Tanumskogen, og NOA sluttet seg til det meget gode forsvaret mot planen, som ble bygget opp av Tanum Vel. Men NOA gikk lenger, og fremmet et eget verneforslag for hele Tanumplataet, fra Skui i nord til Groset i syd, med forslag om å verne det hele

som landskapsvernområde. Forslaget sendte vi til Bærum kommune, som raskt la det i en skuff.

En rekke større og mindre inngrep gjorde at saken aktualiserte seg på ny, og i 2008 fremmet Tanum Vel, Naturvernforbundet i Bærum og NOA et nytt forslag til vern av området, også denne gangen som landskapsvernområde, og denne gangen med Miljøverndepartementet som adressat. Heller ikke dette ga noen reaksjon fra myndighetene, så da Markaloven ble vedtatt i 2009 fremmet NOA forslag om at 9 større områder skulle innlemmes i Marka, blant dem Tanumplataet. Og hyggelig nok: Fylkesmannen støttet våre forslag i en oversendelse til departementet.

Og her er vi ved sakens kjerne: Skal Tanumplataet og den urgamle og rike matjorda der sikres, er det ikke nok å stole på kommunen – den vil alltid legge til rette for vekst. Det er kun statlige virkemiddel som er godt nok, og da er det nettopp vern etter natur- eller kulturvernlovgivningen, eller at området gis beskyttelse som en del av Marka som teller. Her har de av grunneierne som ønsker å fortsette som bønder og vi naturvernere felles interesser. Paradoksalt nok, vil noen synes, så er en utvidelse av Markagrensa kanskje det beste vernet Tanumplataet og andre Markanære kulturlandskap kan få.

Så vi gir oss ikke, Tanumplataet skal bevares!

LAT MEG GJERA SOM TORDIVELEN

Sorgene legg seg yver meg
og klemmer meg ned i ei varm boslege.
Lat meg likevel røra på meg,
prøva kreftene, letta på torvone -
lat meg gjera som tordivelen
når han ein vårdag grev seg ut av mykdungen.

Olav H. Hauge

Markeringen

På Nordre Skøyen Hovedgård har mange samlet seg for en spesiell anledning. NOA har rundet 100 år, og har feiringen på stiftelsesdagen 29. april.

Vi ble lokket til hovedsalen med klarinettspill og inn til fin musikk og sterke ord, med sang og dikt fra Nils Arne Helgerød, pianospill av Ulf Nilsen, og klarinett av Georg Reiss.

Naturvernforkjemper og leder av Regnskogfondet Dag Hareide introduserte de som gjerne ville gi NOA en bursdagshilsen fra talestolen. Fylkesmann Valgerd Svarstad Haugland, Skogsjef i Oslo kommune Jon Christensen, fylkesrådmann Tron Bamrud, Knut Støren fra Den Norske Turistforening og Bente Lier i Skiforeningen hadde alle en hilsen. Det ble anerkjennelse fra politikere om at NOA gjør en viktig demokratisk jobb ved å eksistere og å protestere.

Biolog og naturverner Dag Hessen hold festtalen for NOA og for naturvernet generelt, og han tok opp nettopp det at naturvernere protesterer, altså ofte bruker ordet «nei». Han mener at selv om ordet «nei» blir sagt ofte av naturvernere, betyr det ikke at naturvern er negativt. «Vi sier ja til mennesket» sa Dag Hessen i talen.

Unge Maria Grøntjernet har gått Norge på tvers, og fortalte lidenskapeilig om mestringsfølelse og frihet som hun opplevde først etter hun tok steget

Foto: Øyvind Grimmen.

vekk fra tven og tryggheten. Den dyktige naturfotografen Arne Nævra viste frem flotte naturopptak og takket NOA for arbeidet i Lillomarka.

Det ble nevnt at nettopp det å kunne kjempe for noe lokalt er en viktig del av engasjementet i et fylkeslag. Å kjempe for noe og se at det nytter i ditt eget nærmiljø. Dette var en markering av seire, av at det har hjulpet å engasjere seg. Frivillige ble takket stort av styreleder Gjermund Andersen.

Inntrykket etter talene denne dagen er at naturvernere utfordrer det etablerte synet på lykke. At naturvern er en evig kamp mot krefter som vil ta seg til rette i naturen, og en individuell kamp for menneskene som vet at dette er verdt å kjempe for, og å vie livet sitt til. I samfunnets hyperaktive produksjon av mening og lykke finnes det allerede noe meningsfullt som lett blir oversett, og må vernes.

5 av de 6 æresmedlemmene i NOA. Bak fra venstre: Finn Otto Kvillum, Frithjof Funder, Jens Gram, Bredo Berntsen og Jørgen Huse. Æresmedlem Erik Sture Larre var ikke tilstede. Foran sitter styreleder Gjermund Andersen med NOAs første styreprotokoll fra 1914!

Dag Hessen under festtalen.

Her holder Gjermund Andersen en jubileumsgave på 100 000 kroner fra pangea miljøkort til NOA.

Flott musikkopptreden. På dette bildet ser du Ulf Nilsen på piano og Georg Reiss på klarinett.

Foto: Tonje Schou Teigland.

DEN GRAVENDE GREVLING

Den kritiske, gravende grevlingen i denne utgaven er et bidrag fra Naturvernforbundet i Vestby. Leder Kristian Vahl Østbye har vært med gjennom hele kampen for Delijordet, og han har her skrevet om sine erfaringer. De har faktisk nettopp fått gode nyheter.

Kristian Vahl Østbye. Leder Naturvernforbundet i Vestby.

IKEA: Davids kamp mot Goliat – viktig i et verdensperspektiv

Artikkelforfatteren.

Bakgrunn

IKEA har i en lengre periode ønsket å etablere seg i Folloregionen, fordi de vil avlaste Furuset terminalen i Oslo. Vestby kommune har fulgt opp dette med å tilby det såkalte Delijordet rett syd for Vestby sentrum til formålet av ulike årsaker. Delijordet er et 135.000 m² fulldyrket kornareal, med stort dyrkningspotensial.

Sakens utvikling sett fra Naturvernforbundets side

Da dette kom opp i 2011, var Naturvernforbundet de første til å reagere, og gikk direkte ut i media med argumentasjon imot rasingen av matjord i dette området.

Vi så at planforslaget også stred mot kommunedelplan Vestby nord som vi ellers støtter, og kunne ikke godta at en enkeltsak skulle sette en stopper for dette arbeidet. Vi arbeidet videre med lokal argumentasjon, slik vi pleier å gjøre, fram til 2012 da vi allierte oss i et opprop til ledelsen i IKEA sammen med Miljøpartiet de Grønne og Vestby Landbrukslag. Vi fikk respons fra IKEA på dette og fikk møte dem flere ganger i saken.

Vi koblet også inn Bioforsk i Ås som hele tiden har vært klare på at flytting av matjord, særlig matjord til korn dyrking, vil redusere den.

Kommunen på sin side har brukt argumenter som har undergravet Delijordets potensiale som kornproduserende areal, og har ellers satt svært mye inn for å sikre etableringen av vare-huset. Naturvernforbundet og Landbrukslaget fant etter hvert en spesielt god samarbeidsform, og tok denne saken videre sammen. Vi tok felles presse-møter, Naturvernforbundet holdt appell sammen med Landbruket foran Vestby rådhus, der undertegnede holdt tale sammen med blant andre Per Olaf Lundteigen (politiker i Senterpartiet og gårdsbruker. Red. kom.).

Vi prøvde Vestby kommune på deres argumentasjon og lanserte også flere andre lokaliseringmuligheter i kommunen, der matjordspørsmålet ikke var kontroversielt og ellers spørsmålet om biomangfold og friluftlivspotensiale ble ivaretatt. Til ingen nytte, viste det seg.

Kommunen hadde tatt sitt valg, og det hjalp heller ikke at det kom innsigelser fra blant andre Fylkesmannen i Oslo og Akershus. De sistnevnte framla at det for dem kun er Ski som kunne huse en slik etablering, primært grunnet dimensjoneringen av dette tettstedet. Verneinteressene har således fått full støtte fra FMOA.

Våren 2013 hadde vi en markering på Vestby prestegård med blant andre

Foto: Gjermund Andersen.

Illustrasjonsfoto, kornproduksjon.

Bondelagets leder Nils Bjørke, samt vår egen leder Lars Haltbrekken, og vi har ellers fått mye oppmerksomhet rundt saken. Saken kulminerte med et møte hos Kommunalminister Jan Tore Sanner rett før jul i fjor, der Bondelaget og Naturvernforbundet, samt Vestby kommunes ordfører og rådmann deltok. Vedtak om utbygging kom 22.12, det vil si 2 dager etter dette møtet. Senere har saken roet seg ned i den tro at den nå var avgjort. Men IKEA har hele tiden fortsatt vært trigget på deres troverdighet i miljøspørsmål. IKEA har uttalt i media nylig at de trekker seg, dersom anbefalingene fra Bioforsk er negative. For bare ca. 2 uker siden ble Bioforsk observert under prøvgraving på Delijordet, og vi får regne med at de nå holder ord.

Dersom de ikke gjør det, vil vi eventuelt ta opp kampen med fornyet styrke for å sette IKEA sin egen miljøprofil på prøve.

Hvorfor er denne saken så viktig?

Dette er utvilsomt den viktigste saken vi har hatt i vårt lokalstyre overhode.

Vi arbeider nå med saken knyttet til brokryssing over Oslofjorden, men i det globale fremtidsperspektiv er IKEA saken mye viktigere. Vi har ikke råd til å miste matjord, når vi ser hvilke konsekvenser klimautviklingen ser ut til å gi. Denne saken har faktisk ført til mye diskusjon også på regjerings/stortingsnivå, og det er egentlig der den hører hjemme. Endringer av arealpolitikken på dette felt, er svært viktig og det er gledelig at våre anstrengelser har ført fram så langt tross vedtaket rett før jul. Det har også vist at demokratiet fungerer bra i vårt land.

Som en kuriositet kan det nevnes at saken også verserte på forsiden i de viktigste dagsavisene i Sverige, Ekspressen og Aftonbladet, da kanskje med en litt annen vinkling enn det vi ønsket! Det er litt rart å se at et styrevedtak i et lite lokallag i Vestby kan føre til medieoppslag i de største avisene i vårt naboland.

Vi ser også at denne saken som en bieffekt har vært en sak om senterutvikling og bærekraftig transport.

En annen sideeffekt er det gode samarbeidet dette har ført med seg mellom landbruks- og naturverninteressene, og at dette kan være med på å danne grunnlaget for videre samarbeid mellom disse to fraksjonene på flere fronter.

I det hele tatt: Saken inspirerer til videre arbeid i naturvernets og samfunnets tjeneste også framover.

Illustrasjonsfoto.

Økologisk mat på alle naturvernerses fat?

I Norge er det ingen selvfølge at naturvernere velger økologisk mat. I andre land er dette for lengst vanlig. I vårt naboland Sverige går Naturskyddsforeningen i bresjen for å fronte 'økologisk' og 'ubesprutad' mat. Det er en naturlig konsekvens av at man nettopp arbeider for å ta vare på naturen.

Økologisk mat produseres i stor grad i pakt med naturen. I stedet for å sprøyte plantene med kjemisk-syntetiske sprøytemidler for å bekjempe insekter, sopp og ugress, velger bonden metoder som tar vare på den levende matjorda, livet rundt gården, grunnvann og vassdrag. Derfor er det langt mer biologisk mangfold i økologisk jord. Det kryr av meitemark, underlige små skapninger og ikke minst sopp, som slynger seg rundt plantenes rothår og sørger for godt næringsopptak.

Bier og humler av mange slag, sommerfugler og andre insekter boltrer seg i langt større grad på økologiske gårder. Her kan de leve trygt for insektgifter. Bare fuglene er naturlige fiender, og dem er det tilgjengelig flere av. Også de får bedre livsbetingelser på økologiske gårder.

I økologisk produksjon satser man i stedet på egnede sorter og gjerne et mangfold av dem, på vekstskifte og samplanting. Naturlige fiender er et viktig grep. For eksempel er det påvist langt mindre soppgift (mycotoxiner) i økologisk korn. Dette er blant annet fordi man ikke bruker sprøytemidler for å drepe soppen, men heller satser på at de gode soppene kan holde de dårlige soppene i sjakk. Med god agronomi i tillegg går det fint.

Naturlig gjødsel, kompost og jordbearbeiding er viktige grep for å stimulere den sunne og levende matjorda. Dette er også med på å bygge humus, en viktig bestanddel av jorda. Dette er viktig, for flere store internasjonale studier viser at vi globalt har nådd et maksimum av hva vi kan tyne ut av matjorda med intensive metoder og at vi nå må legge om til og videreutvikle agroøkologiske metoder. De fattigste blant oss får allerede i dag bedre avling med økologiske enn med konvensjonelle metoder, viser flere internasjonale studier.

Humus er ikke bare viktig for god matjord, men det lagrer CO₂ og er dermed viktig i et klima-

perspektiv. En annen stor klimafordel ved økologisk jordbruk er at det ikke benyttes energikrevende kunstgjødsel. Dette er den største klimaverstingen i konvensjonelt landbruk, og det er godt å vite at man unngår slikt når man velger økologisk.

Dyrevelferd er et annet viktig aspekt. Økologiske dyr har krav på mer plass og langt mer utegang enn konvensjonelle dyr. Særlig for fjærkre er forskjellene store, med vagler, sandbad og så mye utegang de bare orker. Men også kyrne kan være fornøyd, de får være ute på saftig beite hele sommeren. Om vinteren går de enten i løsdrift med større plass eller de står på bås (små besetninger). Dersom de bor i bås fjøs, skal

Økologiske plommer.

Foto: Naturvernforbundet.

de ut så ofte vær og føre tillater, og minst to ganger i uken. Mange økologiske bønder tilbyr dyra sine langt bedre betingelser enn det som står i økologiregelverket. For eksempel finnes det mange glade økologiske griser i Norge, som boltrer seg ute på store områder og får løpe og grave så mye de orker.

En rapport fra Vitenskapskomiteen for mattrygghet (VKM) viser at økologisk mat har mer vitaminer, antioksidanter, gunstige fettsyrer, mineraler og mindre soppgift. Økologisk ga mindre atopisk eksem og bedre immunforsvar, ifølge enkelte refererte studier. I det hele tatt scoret økologisk best på nesten alle områder som var undersøkt. Alt dette druknet mer eller mindre i mediestøyen rundt rapporten som endte opp i motsatte overskrifter. VKM kunne nemlig ikke påvise at disse fordelene faktisk førte til en helsegevinst. Det er ikke gjort nok forskning på området ennå. Det ble dessverre tolket som at økologisk ikke er sunnere. En slik konklusjon er det naturligvis ikke

grunnlag for i VKMs rapport.

Den største forskjellen er at det knapt kan påvises sprøytemiddelrester i økologisk mat. Det er viktig, for VKM slår fast at det ikke finnes metoder for å analysere risiko ved kombinasjonseffekter av sprøytemidler i kroppen. Det finnes globalt rundt 1000 sprøytemidler, og vi vet ikke hvordan disse reagerer på hverandre i kroppen. VKM antar at det er trygt. Du kan velge å være med på eksperimentet, eller anvende føre-var-prinsippet ved å kjøpe økologisk mat.

Det er mange gode grunner til å velge økologisk mat, og særlig for dem som har naturen og livsgrunnlaget vårt kjær. Bli bedre kjent med temaet på www.oikos.no, og meld deg gjerne inn i Oikos – Økologisk Norge, om du vil støtte arbeidet vårt for å fremme økologisk landbruk og tilgjengelighet av økologiske varer i butikkene. Og slå gjerne et slag for saken gjennom NOA og Naturvernforbundet sentralt.

Velkommen til sommerens miljøeventyr i Osломarka!

Naturvernforbundet, i samarbeid med NOA, arrangerer Miljøfestival for hele familien på Kopperhaughytta og Studenterhytta i Osломarka torsdag 31. juli til søndag 3. august 2014. Søndagen avsluttes festivalen med åpen Folkefest i Spikersuppa (Oslo sentrum) for å markere Naturvernforbundets 100-årsjubileum.

- Tur- og markaaktiviteter som kanopadling, orientering, eventyrløype, klatring, rappellering m.m.
- Lær naturen bedre å kjenne med bla. humle- og orkidesafari, sopptur, småkrypekspedisjon, skogsøkologi og fugletitting.
- Oppdag nye steder på guidet tur i Nordmarkas eventyrskoger.
- Innledninger og paneldebatt om miljøbevegelsen: Hvordan vinne flere miljøslag? Med bl.a. Lars Haltbrekken (Naturvernforbundet), Nina Jensen (WWF), Arnstein Vestre (Natur og ungdom).
- Foredrag av blant Inga Marte Thorkildsen og vår egen Gøril Hustad.
- og ikke minst møt andre miljø- og naturverninteresserte!

På denne nettsiden melder du deg på:
www.deltager.no/miljofestival2014

Som medlem får du selvfølgelig medlemspris. Alle som melder seg på før 1. juni får redusert pris.

Naturvern i hverdagen

Visste du at Naturvernforbundet også jobber med miljø- og naturvern i et forbrukerperspektiv?

For oss i NOA er en slik vinkling viktig nettopp fordi det i vår region bor cirka 1,2 millioner mennesker, du, jeg og vi – som gjennom våre daglige valg er med på å påvirke naturen rundt oss. Mange av valgene våre skjer gjerne i egenskap av rollen vi har som forbrukere. Som forbrukere har vi forbrukermakt – men med makt følger også et ansvar. Ansvar for valgene vi tar.

Enten du er hjemme, på reise eller på jobb, har du sjansen til å gjøre miljøvennlige valg. Disse valgene har betydning for naturen og miljøet rundt oss. Naturvernforbundet kommer fremover til å satse mer på miljøvennlige valg og forbruksrettet arbeid. En viktig del av dette arbeidet er også å jobbe opp mot bedrifter og politikere for at det skal bli enklere for oss å velge miljøvennlig i hverdagen.

Alle monner drar

- Alle kan gjøre litt, sier Johanne Sæther Houge, som er koordinator for forbruksarbeidet til Naturvernforbundet.

Nei til uadressert reklame!

Foto: Naturvernforbundet.

Foto: Naturvernforbundet.

Brukt er like bra som nytt.

- Vi kan påvirke mye med hvordan vi lever livene våre, og hvilke valg vi tar i hverdagen. Alt fra hvordan vi velger å forflytte oss, til maten vi spiser og hvordan vi varmer opp husene vi bor i, sier Sæther Houge.

Tradisjonelt har det vært organisasjonen Grønn Hverdag som har jobbet mest med forbruk. Dessverre måtte de melde oppbud i januar 2014 på grunn av endrede økonomiske rammer. Naturvernforbundet og Framtiden i Våre Hender kjøpte derfor opp konkursboet og vil fremover jobbe mer med forbruksrettet miljøvern sammen. Blant annet ønsker Naturvernforbundet å lage et nettverk av folk som er interesserte i å jobbe med mat, hus, energibruk og annet forbrukerrelatert miljøvern.

Naturvernforbundet har også mange gode prosjekter gående allerede, med det mål for øye å hjelpe oss til å leve et mer miljøvennlig liv. De to største prosjektene er Oljefri og Energismart.

Sæther Houge sier også at mange lag i Naturvernforbundet allerede jobber med forbruk, men

LYST TIL Å GJØRE NOE?

Vil du eller ditt lokallag jobbe med forbrukerrettet miljøvern? Ta kontakt med Johanne Sæther Houge
E-post: jsh@naturvernforbundet.no Telefon: 924 29 744

Sjekk også ut våre nettsider med info om våre prosjekter:
www.oljefri.no eller www.energismart.no

Her kan du finne ut hvordan du gjør det enklere og tryggere å bytte ut fossile energikilder som brukes til oppvarming av hus.

Skal du kjøpe nytt elektrisk produkt kan du også sjekke ut vår oversikt over de mest energieffektive produktene.

Enklest av alt: si nei takk til uadressert reklame! Naturvernforbundet har klistremerker du kan klistre på dør og postkasse. Bestill her: www.naturvernforbundet.no/reklameneitakk

at de nødvendigvis ikke vet om hverandre. For eksempel har Naturvernforbundet i Lillehammer flere ganger arrangert byttemarked sammen med kirka i Lillehammer, med flere hundre besøkende.

Purrenytt er ingen agurknyhet

I rollen som forbrukere kan vi altså i mange sammenhenger skilte med forbrukermakt – makt fordi leverandører og produsenter er avhengige av at noen ønsker å kjøpe deres produkter. Denne makten er viktig i et miljøvernperspektiv.

Mange har den siste måneden fått med seg den massive kritikken Bama fikk etter å ha pakket purren sin inn i plast. Saken vakte et enormt engasjement på Facebook, med over 14 000 likes og over 7000

delinger. Saken ble til slutt så stor at Bama valgte å trekke den plastinnpakke purren tilbake.

Slik kan du og jeg skissere for leverandører og produsenter hva vi ikke synes er greit.

Bama valgte her å ta hensyn til forbrukerengasjementet i saken. Et engasjement de påpekte at de tok på største alvor.

Purresaken er imidlertid ikke enestående. Overalt ser vi enorme mengder av emballasje, plast og papp på varer som kunne vært foruten. Likevel er purresaken en gladnyhet! Den viser hva vi kan være med på å gjøre i hverdagen. Gjennom å være «forbrukeraktivister» kan vi ta ansvar og være med på å si i fra!

Bredo Berntsen. Forfatter og æresmedlem i NOA.

Østlandske Naturvernforening / Naturvernforbundet i Oslo og Akershus 1914–2014 – en kort historikk

Dette er andre del av en detaljrik historisk artikkel skrevet av Bredo Berntsen, som begynte i utgave 1/2014 av Grevlingen. I neste utgave følger tredje og den avsluttende delen. Artikkelen er denne gangen presentert med mai-bilder fra arkivet, tatt av Gjermund Andersen.

Vernearbeid skritt for skritt

I årene frem til 1940, da krigen kom til Norge, og det meste av vernearbeidet stoppet opp, ble det fredet flere verdifulle områder. Som oftest etter ØKNs påvirkning. Deler av Hovedøya i Indre Oslofjord ble fredet i 1933. Det å bevare Nordmarka, ja, hele Oslo-marka, var et naturlig mål for foreningen, som fikk fredet dyrelivet i søndre del av Nordmarka i 1932. En del av Skaugumsåsen i Asker ble fredet i 1935 – det ble også øya Mølen og Ramvikholmene utenfor Hurum, kjent for sitt rike planteliv. Det ble dessuten fredet et lite areal på ca 20 dekar på gården Galtebo i Spydeberg i Østfold.

Et tema Østlandske tidlig var opptatt av var å få fredet bjørnen. Så det vakte glede da det i et større område i Oppland fylke ble bestemt at bjørnen skulle være fredet i fem år fra 1934. Vassfaret var særlig i søkelyset for Kretsforeningen som et objekt for vern. Her lyktes det å få i stand en privat bjørnefredning i 1938.

Et vedtak som vakte stor glede blant ornitolo-

gene var fredningen av fuglelivet langs Vorma på strekningen Minnesund-Svanfossen i 1935. Dette var nemlig et viktig overvintringssted for sangsvaner.

Alt i alt ble det utført et godt vernearbeid på Østlandet av områdets kretsforening. Da den fylte 25 år i 1939 ble den hyllet av Landsforbundet for naturfredning i Norge (som tok dette navnet i 1938), som den kretsforeningen som på mange måter hadde

NOAs røtter går dypt!

dannet hjernen og ryggraden i naturvernarbeidet! Og det vakte særlig glede da det praktfulle strandområdet Mølen i Brunlanes ble fredet i jubileumsåret. Hanna Resvoll-Holmsen hyllet foreningen med vakre vers.

Det første lød slik:

*Da jorden lå nyskapt fra Skaperens hånd
fikk mennesket det hele å styre;
foruten en sjel blev det også gitt ånd,
der skjenket det evner så dyre.
Det kunde da tyde den hellige lov:
å bruke det hele med lempe,
men ikke behandle naturen med rov
og sig selv om en drabelig kjempe.*

Den eneste endringen før krigen, når det gjaldt det store geografiske området Østlandske hadde ansvaret for, var at det i 1938 ble stiftet en egen kretsforening i Agder: Agder naturfredningsforening.

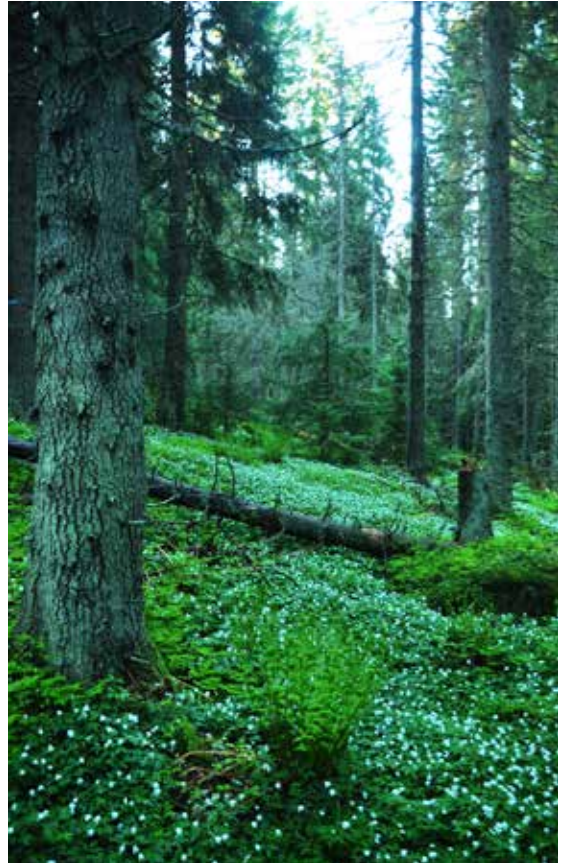
Det var også ønsker man ikke lyktes med i mellomkrigstiden. Et slikt ønske var opprettelsen av nasjonalparker. På Østlandet var det særlig Jotunheimen, Rondane, Dovre og dessuten Hardangervidda som hadde interesse. I 1938 hadde for eksempel kretsforeningen, i samarbeid med landsforbundet og Den norske turistforening, foreslått fredning av Jotunheimen i form av en nasjonalpark, men forgjebes. Foreningen hadde imidlertid klart å hindre at Jotunheimens perler – Gjende og Sjøa – ble utbygget. En av grunnene til at man ikke lyktes på en del områder var nok liten oppslutning i form av lav medlemsmasse – i 1939 kun 278 medlemmer. Det gjorde jo at foreningen hadde små økonomiske ressurser og svak påvirkningskraft.

Etterkrigstid

Det tok noen tid etter krigen før naturvernarbeidet på Østlandet kom i gang. I 1949 ble det valgt et nytt styre, med professor Ove Arbo Høeg som leder. Han ble avløst allerede i 1951 av forstkandidat Thv. Kierulf, som raskt ble en nøkkelperson.

Kretsforeningen mente, på samme måte som landsforbundet, at fredningsbegrepet nå var for snevert for det arbeidet man var opptatt av. I 1952 skiftet derfor foreningen navn til Østlandske Kretsforening for naturvern i Norge, og i 1954 til Østlandske Naturvernforening (ØNV).

Et sentralt tema som allerede før krigen hadde vært av stor interesse, var å søke å få bevart den

Ved Finnerudseter.

vesle bjørnestammen som ennå levde i Vassfartraktene. Nå ble det å få vernet Vassfaret som et verdifullt naturdokument en hovedsak for foreningen i mange år fremover.

Det var også lyspunkter i de første etterkrigsårene. I 1950 ble den 130 dekar store Bøkemoen i Stokke i Vestfold administrativt fredet. Året etter ble 360 dekar verdifullt kystlandskap på Tjøme i Vestfold fredet ved kgl. res. 9. mars. Det var en gave fra forfatteren Alf Larsen som inntil da hadde eid Rød gårdsanlegg og strand – nå altså fredet. I 1959 ble han æresmedlem av ØNV. I 1964 ble også naboeiendommen Dirhue fredet.

Et annet viktig lyspunkt var at naturverntanken ble tatt mer på alvor i det politiske miljøet enn tidligere. Det førte til vedtak om ny naturvernlov i 1954, opprettelse av Statens naturvernråd i 1955 og ansettelse av en naturverninspektør i 1960. Alt dette gjorde at flere av de områdene som ØNV var brennende opptatt av å få vernet, virkelig ble vernet, slik som da Rondane ble Norges første nasjonalpark i 1962.

Opplysningsarbeid

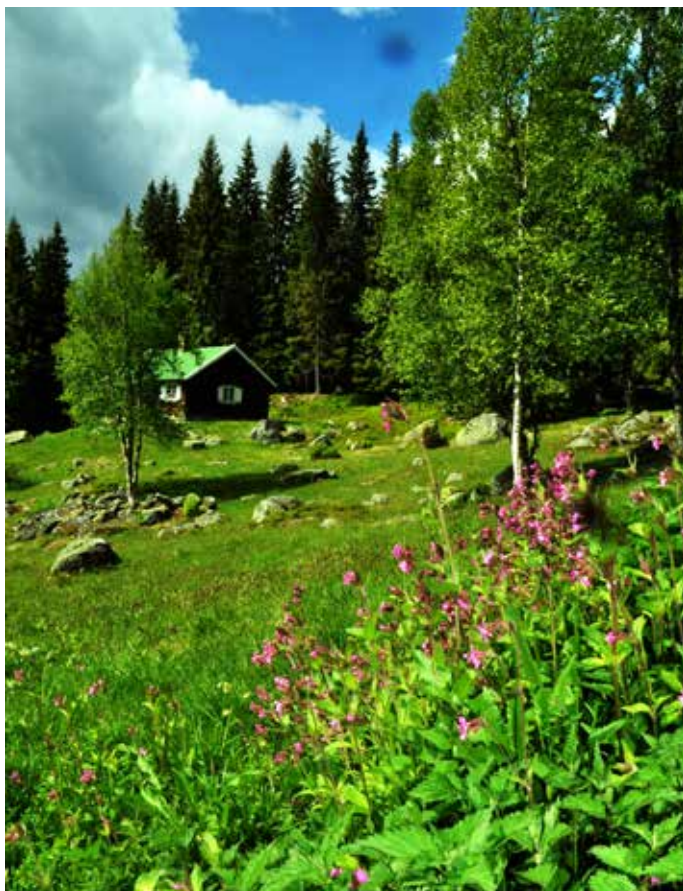
Østlandske Naturvernforening var, som tidligere, opptatt av å opplyse om hva man så på som viktig. En serie småskrifter ble derfor publisert:

- Nr 1. *Norsk natur – vår arv.*
Av Ove Arbo Høeg [1959].
- Nr 2. *Ormtjernkampen villmark.*
Av Haakon Lie (1961).
- Nr 3. *Fokstumyren.*
Av H.L. Løvenskiold (1962).
- Nr 4. *Gutulia.*
Av Thv. Kierulf (1963).
- Nr 5. *Rondane nasjonalpark.*
Av Edv. Løchen, Edv. K. Barth og Eilif Dahl (1963).
- Nr 6. *Rovviltet.*
Av Yngvar Hagen (1964).

Jubileum

En som lenge var en viktig aktør i ØNV var forstkandidat Thv. Kierulf, som ledet foreningen fra 1951 til 1965. Han var også leder for landsforbundet fra 1956 til 1963, og i tillegg leder for Naturvernrådet fra 1956 til 1962. Kierulf representerte kontinuiteten i ØNV, og var lenge drivkraften i vernearbeidet. Han hadde også gleden av å ønske kronprins Harald velkommen på et jubileumsmøte i Håndverkeren i Oslo 29. april 1964 i anledning av at foreningen var femti år.

Den som holdt hovedtalen på møtet var, sosialminister, professor Olav Gjærevoll (som senere skulle bli Norges første miljøvernminister). "Vi må ikke – sa den lærde professor – overlate fjellet og kysten til kreftenes frie spill."

Ved Gaupesteinen.

Han mente det var så langt fra at det var nok å ta av – tvert imot hastet det med å sikre de store verdiene i norsk natur. Kysten var for eksempel påført store skader sett fra almenhetens synspunkt. I mange andre land hadde menneskene mistet en rett, retten til å søke ensomheten i naturen. Gjærevoll mente at foreningen kunne ta det som en æresbevisning til seg at den store landsplanen for nasjonalparker var lagt frem så å si samtidig med foreningens jubileum.

GRØNT SITAT

«Ømhet for kloden som ammet oss opp, det er åndenes fedrelandskjærlighet..»

Takk til Jørgen Vogt som foreslo dette fine sitatet av Henrik Wergeland.

Enten du har lyst til å være aktiv
eller ønsker å gi en gave...

NOA TRENGER DEG!

Bli med og hjelp NOA med å videreformidle det vi arbeider for. Bidra med godt humør eller ressurser inn i et fellesskap som brenner for å ta vare på våre umistelige naturverdier, og som har grønne formål for både Marka, by, bygd og fjord.

Hva kan du gjøre?

Først og fremst, bli medlem – og verv medlemmer. Er din familie medlem, hva med dine venner?

Som medlem gir du oss (deg, NOA og naturen) tyngde når vi skal være en stemme for de som ikke kan stå opp for seg selv. Gjennom medlemskap støtter du ikke bare Naturvernforbundets viktige påvirkningsarbeid, du legger også til rette for praktisk naturvernarbeid for våre mange frivillige. Vi håper også at du vil bli et aktivt medlem! Meld deg inn ved å sende en sms med NATUR til 2377.

Bli NOAs grønne venn, gi et fast beløp i måneden, som skattefri gave. Du kommer på vår e-postliste, og vil få beskjed fra oss når *Grevlingen* og *NOAs ark* er tilgjengelig på våre hjemmesider.

Hvordan bli NOAs grønne venn? Gå inn på vår hjemmeside eller ta kontakt med oss på e-post noa@noa.no

Gi NOA en jubileumsgave. Vi fyller hele 100 år, og dersom du har lyst til å ønske oss til lykke med de neste hundre, blir vi hoppende glade!

Alt du trenger å gjøre er å betale inn ønsket beløp til kontonr: 1280.0502347. Merk gjerne innbetalingen «jubileumsgave».

Langvatn i Jevnaker.

HVA DU KAN GJØRE!

BLI AKTIV!

100 ÅR
NOA 1914 - 2014

I NOA er det mange muligheter og måter å være aktiv på. Dersom du brenner for et spesielt tema kan du bli med i en av våre arbeidsgrupper. Ønsker du å delta på enkeltarrangement eller aktiviteter, har du mange muligheter.

Faglig påfyll og utvikling gjennom NOAs arbeidsgrupper

MARKAGRUPPA: Ønsker du å jobbe med problematikk knyttet til hogst, med å ta vare på våre vakre og gamle urskoger (eventyrskoger) og å diskutere aktuelle faglige problemstillinger i et engasjert fellesskap? Ta kontakt med Bjørn på bjanfa@gmail.com

ARRANGEMENTSGRUPPA: Vil du være med og gjennomføre NOAs ulike arrangement og aktiviteter, legge opp aktivitetsplanen og komme med innspill på hvilke arrangement NOA bør gjennomføre? Da bør du bli med i arrangementsgruppa. Planlegging og kontakt med eksterne og interne foredragsholdere og turledere, gjennomføring og oppfølging under arrangementene. Ta kontakt med Aud på aud.kvam@hotmail.no

FRØNSVOLLEN: Vi leier denne vollen, vakkert plassert i Nordmarka. Her setter vi i stand bygninger og fjøs og har blant annet beitedyr om sommeren, en egen bikube gruppe og egen grønnsakshage i vakre omgivelser. Frønsvollengruppen arrangerer dugnader og samlinger, middager og bikubedager. Vi håper flere vil være med på våre aktiviteter. Ta kontakt med Nikolai på nikolainorman@gmail.com

NOAs syn på...

Sammen med andre medlemmer kan du være med og påvirke NOAs politiske plattform og hva NOAs syn skal være i viktige naturvernsspørsmål. Her vil du sammen med andre aktive få faglige innspill og lære mer om interessante tema. Samtidig vil du ha muligheten til å påvirke din organisasjon og dele dine syn.

DE ULIKE GRUPPENE ER

- Framtidig samferdsel i Oslo/arealutvikling og samferdsel i Osloregionen
- Forvaltning av vann og vassdrag
- Skog, skogbruk og skogvern – skogens rolle i klimasammenheng
- Forvaltning av fjorden

Har du et ønske om å gjøre verden litt bedre? Har du naturvernsaker du brenner for? Vi oppfordrer deg til å bli med i en eller flere av våre «NOAs syn på...» - arbeidsgrupper. Send mail til gjermund@noa.no

FACEBOOK

Lik siden vår på Facebook! Du hjelper oss ved å vie oss oppmerksomhet i sosiale medier. Dette er en fin måte å nå naturvenner på.

SETT OG SAKSET

Alfahannen

Tenk på forretningsmannen i et fly mellom Brussel og New York. Høyt over jorden svever han, med en laptop i bagasjen og en barnepike og en husholderske i hjemmet. Kalenderen fullbooket, på farten mellom viktige møter, urørlig. Hvorfor er han så vakker i våre feministiske øyne?

Nina Bjørk, svensk litteraturviter, i Morgenbladet 7–13. mars 2014

Vårsmla

Gjennom historien har det vært sterke bånd mellom kvinnebevegelsen, freds- og miljøbevegelsen. Iblant har de snakket samme språk og dette språket har kretset rundt drømmen om et systemskifte. En ny verden, hvor ikke døden, men livet settes i sentrum, hvor ikke konkurransen, men solidariteten er det sentrale.

Samme Nina Bjørk i samme utgave av Morgenbladet

Juss og moral

Ny grunnholdning i Deutsche Bank: Vi gjør det som ikke bare er rettslig tillatt, men også det som er riktig.

Oppslag i tyske Die Zeit 9. januar 2014

Kortreist gårdsmat for øko-beviste?

Huseby gård (markert logo). Saftige, sprøe og smakfulle sukkererter (...) Produsert i Guatemala – Pakket i Norge (liten skrift).

Fra en delikat liten pakning i grønnsaksdisken i nærbutikken, kjøpt i vanvare nylig.

En gjensitt etter 25 år

BOKSPALTEN

Nå foreligger jubileumsboken *Naturglede og kamp* i hundre år som har fulgt ØNV/NOAs første hundre år. I den forsøker vi innledningsvis, på seks sider, å skildre kort hvorfor naturvernerne holder på med naturvern – vår opplevelse som art av natur, behovet for livslang helse, og naturens iboende egenverdi. De øvrige drøye 150 sidene er viet naturvernets, og særlig ØNV/NOAs, svært betydningsfulle historie som vekker og fraksjon i samfunnet. Det er vi som har sett lyset, sagt med en viss rett!

Ved 75 årsjubileet med *Momenter til en dyper naturvernforståelse*, samlet vi oss utelukkende om hvorfor man skulle drive naturvern. Det kan derfor være et spennende prosjekt å sette disse to bøkene opp mot hverandre. Eller som daværende leder skrev i forordet i 1989: «Den er mer et forslag til hvilke av dagens verdier vi kan putte i sekken når vi legger ut på vandringer mot et nytt livskraftig samfunn.»

Fremdeles gjelder vår opplevelse som art av natur, behovet for livslang helse, og naturens iboende egenverdi som siktelinjer. Vi og våre medpassasjerer av andre arter har naturen i blodet. Vi har levd av og på denne kloden ganske lenge. Både vi og kloden har vært i rimelig balanse. Mennesket er psykisk og fysisk tilpas-

ningsdyktig, noen dyr også, men vi kan bli nokså alene som art om vi strir mot steinaldermennesket i oss – og sultne. Vi lever ikke av stål og betong alene. Skrinn engmark med blåkløkker forsvinner og god jord forsures og nedbygges. Utbyggingstakten har jo ikke akkurat minket på disse årene. Det har heller ikke blitt mer gammelskog.

Det er mange aspekter å dvele over i den gamle jubileumsboken. Noen timers gjensyn gir noe å tenke på i jubileumsåret. Så vidt jeg vet er den fremdeles å få tak i.

Omtalt av Frithjof Funder

Gjermund Andersen, red.

Momenter til en dyper naturvernforståelse
Østlandske Naturvernforening/
Naturvernforbundet i Oslo og Akershus
Oslo 1990, 136 sider

Jørgen Stubbesitter

TENK OM... Jeg tar meg frem mot Frønsvollen fra Frognerstieren på veier og stier som er gamle kulturminner så gode som noen, sammen med Leika, naboens trivelige puddeltipe, og min trofaste følgesvenn og evige oppkvikker når verden går meg imot.

Jeg hadde en drøm; tenk om publikums-magneter som Petter Solberg og Vegard Ulvang frontet naturvernet? Tenk om Petter Solberg gikk med samme elleville begeistring inn for ulvens soleklare rett til liv i Østmarka og Austmarka, som da han vant VM i rally? Og oppfordret sine kumpaner til å la bilen stå en gang imellom, for å se om det var noen spede liv å verne bare hundre meter utenfor veikanten? Tenk om Vegard Ulvang frontet det enkle, livslange friluftsliv og glemte tilretteleggingen for alskens tempo-idrett i Marka? Og sa at egentlig liker jeg best å ha tid til opplevelses-turene i gammel blandingskog.

Verden går meg nok litt imot når jeg tenker på disse to, der jeg traver ut fra tilrettelagte (les gjerne tilrettetatte) Tryvannsåsen. Tenk om de med sitt medietekke hadde stått for det enkle friluftsliv, vært advokater for et liv mer i pakt med naturen uten å bryte seg gjennom

og videreutvikle over stokk og stein i en evig tilrettelegging. Jøye meg som naturvernet hadde trengt dem!

Det er ikke det beste i oss som tiltrekkes av bilsport. Det mangler ikke på tilskuere, bilsport er tribunesport på topp. Jo flere spektakulære nær-døden-opplevelser, jo bedre. Hvis samfunnets ønske er mindre utslipp, og færre ungdommer på Sunnaas, vel da tilhører bilsporten de nedbrytende kreftene. En gang hadde man økonomiløp, man skulle kjøre lengst mulig på noen liter bensin. Den gang som nå trives en bilmotor best rundt 80.

Det er heller ikke det beste i oss som vil omgjøre deler av Marka til alskens kule-, snøbrett-, rulleiski-baner, skiskytterarenaer og skiskøyteølper med plass til tre i bredden på grunn av fellesstarten. En gang var Femtikilometeren mye morsommere fordi sekunderingen holdt spenningen på topp mye lenger, og det var tilskuerliv inne ved Kobberhaugene. Og løperne kom ikke i samlet flokk til bare noen hundre meter fra mål. Ikke knuffet de heller som i et middels sykkelritt.

Vi høres av.

KreativStrek/Sundheil

LOKALLAG I NOA

Send rettelsel til noa@noa.no

NATURVERNFORBUNDET I ASKER

Kontaktperson: Jan Häusler, Postboks 332, 1372 Asker, 982 99 667, asker@noa.no

NATURVERNFORBUNDET I BÆRUM

Kontaktperson: Bjørn Kåre Salvesen, Postboks 252, 1319 Bekkestua, 976 76 690, bjorn.kare.salvesen@online.no

NATURVERNFORBUNDET I FET

Kontaktperson: May Oldervik, 997 41 483, fet@naturvernforbundet.no

NATURVERNFORBUNDET I LØRENSKOG

Kontaktperson: Margreta Bondevik, unniaas@gmail.com

NATURVERNFORBUNDET I NANNESTAD/GJERDRUM

Kontaktperson: Kåre Homble, 926 96 375, k.homble@online.no

NATURVERNFORBUNDET I NES

Kontaktperson: Karin Olsen, 63 90 93 90, nes@naturvernforbundet.no

NATURVERNFORBUNDET PÅ NESODDEN

Kontaktperson: Peter Schjøberg, 66 91 48 50, pschjo@hotmail.com

NATURVERNFORBUNDET I NITTEDAL

Kontaktperson: Hiltrud Hemmersbach, 67 07 95 44, naturvernnittedal@gmail.com

NATURVERNFORBUNDET I OPPEGÅRD

Kontaktperson: Mariella Memo, marimemo@online.no

NATURVERNFORBUNDET I OSLO NORD

Kontaktperson: Åke Hartmann, Ullevålsveien 52, 0454 Oslo, 901 01 415, ake.hartmann@gmail.com

NATURVERNFORBUNDET I OSLO VEST

Kontaktperson: Georg Reiss, 901 42 331, oslovest@naturvernforbundet.no

NATURVERNFORBUNDET I OSLO ØST

Kontaktperson: Eirik Gran, 958 31 400, osloost@naturvernforbundet.no

NATURVERNFORBUNDET I SKEDSMO

Kontaktperson: Birgitta Prøis, 977 17 485, birgitta@flangset.net

NATURVERNFORBUNDET I SKI

Kontaktperson: Stein Kr. Martinsen, 930 81 173, gaupestein@online.no

NATURVERNFORBUNDET I VESTBY

Kontaktperson: Kristian Vahl Østbye, Ugleveien 15, 1555 Son, 971 74 728, kristobye@gmail.com

NATURVERNFORBUNDET I ÅS

Kontaktperson: Hans Erik Lerkelund, 477 12 456, lerkelund@gmail.com

NATUR OG UNGDOM/NNV - OSLO STUDENTLAG

Kontaktperson: Andreas Haakonsen, 908 65 822, andreashaa@gmail.com

NATUR OG UNGDOM/NNV - UMB

Kontaktperson: Tore Styve Johansen, naturvern.umb@gmail.com
(les mer på Facebook: <https://www.facebook.com/naturvernomb>)

NATUR OG UNGDOM/NNV - ÅS STUDENTLAG

Kontaktperson: Anna Birkeland Olerud, naturvern.umb@gmail.com

KONTAKTPERSONER I REGIONER UTEN LOKALLAG

FROGN Kontaktperson: Sylvi Ofstad, 413 22 730, s-ofstad@online.no

SØRUM Kontaktperson: Helge Njaa, 905 00 728, helge.njaa@goodtech.no

ENEBAKK Kontaktperson: Kjell Arild Ødegård, 473 82 810

AURSKOG-HØLAND Kontaktperson: Yvonne Ødegaard, 477 12 456, yvonneodegaard@gmail.com

SETT OG SAKSET

I alle fall noe felles?

Jo, jeg har sett det som min oppgave å holde protesten ved like. Jeg kunne ikke nedkjempes den norske hær eller overbevise de store massene. Men jeg kunne være et gnagsår. Sier Børre Knudsen i A-magasinet 28. mars 2014

Påvirkning i NOAs nedslagsfelt

Person 1 spør: I forbindelse med grunnlovsjubileet vil vi laste opp drømmene til folk på internett. Har du en drøm?

Person 2: Tja, fred og ro, på jord!

Person 3: Ja jeg ønsker å kalle en spade for en spade: Kortreist mat til alle nordmenn! Mindre mennesker i Norge. Alle skal kjøre kollektivt. Norsk landbruk selv om poteten kommer fra Amerika.

Fra tegneserie Keblife av Mette Hellesnes i Morgenbladet 14.–20. mars 2014

OPPFORDRING FRA REDAKSJONEN

Dersom du ønsker å bidra med en artikkel har noen tema du ønsker mer stoff om, eller har innspill, ris og ros til Grevlingen gi oss beskjed på mail: tonjesteigland@outlook.com

NATURGLEDE OG KAMP I HUNDRE ÅR

JUBILEUMSBOKEN ER ENDELIG HER!

Vi feirer våre hundre år med en rykende fersk jubileumsbok! Her finner du smakebiter fra NOAs arbeid og virke, historikk og naturvernseire, samt refleksjoner rundt veien videre. Med sitt mangfoldige innhold rommer boken både tilbakeblikk og fremblikk. Vi er svært fornøyde og håper du finner stor glede av å lese den!

GRATULERER MED DE HUNDRE!

Boken er delt inn i seks avsnitt, hvert avsnitt med sine kapitler.

1. Hvorfor holder vi på
2. Historiske tilbakeblikk - med intervjuer
3. NOAs kamp for Markas verdier
4. Viktige vernesaker - og flere hyggelige seire
5. NOAs arbeid for barn og unge
6. Perspektiv

Boken kan kjøpes på Vøienvolden for 200,-.

Vi holder åpent for deg tirsdag og torsdag mellom kl 10.00 – 14.00.

Du kan også få den tilsendt, men porto og ekspedisjonsgebyr kommer da i tillegg.

Dersom du har noen spørsmål ta mer enn gjerne kontakt med oss på noa@noa.no eller ingrid@noa.no.

Naturvernforbundet
i Oslo og Akershus